

Sygn. akt VII U 1703/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 kwietnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Ewa Piotrowska

Protokolant: sekr. sądowy Anna Wielgosz

po rozpoznaniu w dniu 19 kwietnia 2016 r. w Gdańsku

sprawy T. L.

z udziałem M. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o ustalenie istnienia bądź nieistnienia obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym przez M. L.

na skutek odwołania T. L.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 28 lipca 2015r. nr (...);znak (...)- (...)

1. oddała odwołanie;

2. zasądza od T. L. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. kwotę 180,00zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt VII U 1703/15

UZASADNIENIE

Decyzją nr (...) z dnia 28.07.2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. stwierdził, iż ubezpieczona **M. L.** jako osoba współpracująca z płatnikiem składek T. L., prowadzącym działalność gospodarczą, nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od dnia 19.01.2015 r.

Odwołanie od powyższej decyzji, złożył płatnik T. L., wnosząc o zmianę decyzji i dopuszczenie w sprawie dowodów z załączonych do odwołania dokumentów oraz z zeznań świadków (k. 2-100 akt sprawy).

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ ubezpieczeniowy wniósł o jego oddalenie, powołując się na argumentację wskazaną w zaskarżonej decyzji oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (k. 101 akt sprawy).

M. L., jako inna osoba której praw i obowiązków dotyczy zaskarżona decyzja, poparła stanowisko T. L..

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Płatnik składek T. L. od 2001 r. prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą (...) (...), której przedmiotem są usługi fizjoterapeutyczne (rehabilitacja medyczna). Do 2005 r. płatnik świadczył głównie usługi z zakresu terapii manualnej i masażu.

W 2005 r. ukończył studia w zakresie fizjoterapii zdobywając tytuł magistra i nabył dodatkowe uprawnienia do świadczenia usług w zakresie rehabilitacji funkcjonalnej i zabiegów fizykoterapeutycznych (m.in. elektroterapii, laseroterapii).

Usługi swoje płatnik świadczył w miejscu zamieszkania pacjentów.

Od dnia założenia działalności do stycznia 2015. płatnik dokonywał rozliczenia podatku dochodowego w formie karty podatkowej. Natomiast od stycznia 2015 r. płatnik rozlicza się w formie książki przychodów i rozchodów.

okoliczność niesporna, a nadto vide: wydruk z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej – k. nienumerowane akt ubezpieczeniowych; kopia dyplomu ukończenia studiów na kierunku fizjoterapia z 2005 r. – k. 9 akt sprawy; decyzje w sprawie ustalenia wysokości stawki karty podatkowej na rok 2013 i 2014 r. –k. nienumerowane akt ubezpieczeniowych. zeznania płatnika – protokół rozprawy z dnia 04.02.2016 r. wraz z nagraniem CD – k. 154-156 akt sprawy oraz protokół rozprawy z dnia 19.04.2016 r. wraz z nagraniem CD- k. 186-189 akt sprawy;

Ubezpieczona M. L. posiada wyższe wykształcenie w specjalności turystyka uzdrowiskowa, (...), które nabyła w 2011 r. W 2012 r. ukończyła natomiast studia podyplomowe w zakresie zarządzania zasobami ludzkimi. W 2014 r. ukończyła „kurs księgowości od podstaw do samodzielnego księgowania”.

Ubezpieczona przed 2012 r. zatrudniona była w Banku (...) jako doradca klienta. W 2012 r. urodziła dziecko i od tego czasu korzystała z zasiłku macierzyńskiego, następnie była zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoba bezrobotna (w pierwszym okresie z prawem do zasiłku) do 2015 r.

Ubezpieczona jest żoną płatnika, z którym prowadzi wspólne gospodarstwo domowe. Małżonkowie związani są wspólnością majątkową małżeńską.

okoliczność niesporna, a nadto vide: kopie dyplomu ukończenia studiów wyższych, świadectwo ukończenia studiów podyplomowych oraz zaświadczenia o ukończeniu kursu- k. nienumerowane akt ubezpieczeniowych oraz k. 25-26 akt sprawy; zeznania ubezpieczonej – protokół rozprawy z dnia 04.02.2016 r. wraz z nagraniem CD – k. 154-156 akt sprawy oraz protokół rozprawy z dnia 19.04.2016 r. wraz z nagraniem CD- k. 186-189 akt sprawy;

W styczniu 2015r. T. L. dokonał zmiany formy opodatkowania działalności z karty podatkowej na książkę przychodów i rozchodów.

W dniu 19.01.2015r. płatnik dokonał zgłoszenia ubezpieczonej M. L. do ubezpieczeń społecznych i dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego jako osoby współpracującej, z podstawą wymiaru składki: w styczniu – 4.150,56 zł, w lutym i marcu 9.897,50 zł, w kwietniu 7.258,17 zł.

W dniu 02.01.2015 r. płatnik zawarł z Biurem (...) z siedzibą w K. ul. (...) umowę, której przedmiotem jest prowadzenie podatkowej księgi przychodów i rozchodów w zakresie: księgowania dokumentów, obliczania należnych zaliczek na podatek, rozliczania ZUS oraz sporządzania deklaracji. Postanowienia w/w umowy przewidują, iż „zleceniodawca zobowiązany jest do potwierdzenia własnym podpisem zapłaty zobowiązania wynikającego z faktury lub innego dokumentu” (§3 pkt d umowy).

W dniu 20.01.2015 r. płatnik udzielił ubezpieczonej (swojej żonie) pełnomocnictwa do reprezentowania go w kontaktach z biurem (...).

Tego samego dnia płatnik udzielił ubezpieczonej pełnomocnictwa „do zarządzania dokumentacją firmy tzn. przyjmowania i wystawiania faktur, prowadzenia ewidencji wizyt, prowadzenie ewidencji sprzedaży”.

W dniu 01.02.2015 r. płatnik zawarł z M. B., będącym jego sąsiadem, umowę o wykonanie strony internetowej reklamującej usługi płatnika. Wynagrodzenie strony ustaliły na kwotę 1000 zł netto. Do chwili obecnej strona nie została uruchomiona.

Ubezpieczona przed 2015 r. tj. przed zgłoszeniem jej przez płatnika jako osoby współpracującej, upoważniona została przez męża do dysponowania środkami na jego koncie bankowym w Banku (...). Płatnik założył również firmowe konto bankowe w Banku (...), gdzie uprzednio pracowała jego żona.

W lutym 2015 r. ubezpieczona zawarła umowę z biurem nieruchomości, której przedmiotem było znalezienie lokalu z przeznaczeniem na prowadzenie gabinetu.

W miesiącach maj – czerwiec 2015 r. płatnik negocjował warunki umowy leasingowej samochodu, który nabyć chciał do celów prowadzenia swojej działalności. Ostatecznie w czerwcu 2015 r. podpisał umowę leasingu auta.

Od stycznia 2015 r. ubezpieczona pomagała płatnikowi poprzez: dowożenie dokumentów do biura rachunkowego, z którym kontaktowała się też telefonicznie i mailowo w sprawie faktur, kontaktowała się z pracownikami banku (...) (będącymi uprzednio jej współpracownikami w okresie zatrudnienia) w celu zasięgnięcia informacji o warunkach założenia i prowadzenia firmowego konta bankowego dla męża, uczestniczyła w rozmowach z pracownikami Banku (...) dotyczącymi udzielenia jej przez płatnika pełnomocnictwa do dysponowania środkami na jego koncie, uczestniczyła w rozmowach dotyczących założenia strony internetowej przez wynajętego programistę (będącego sąsiadem małżonków L.) .

Z racji istniejącej między płatnikiem i ubezpieczoną wspólności majątkowej małżeńskiej, uczestniczyła ona również w podpisywaniu w czerwcu 2015 r. umowy leasingu samochodu służbowego płatnika.

dowód: wnioski o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej oraz potwierdzenia ich przyjęcia – k. 10-22 akt sprawy; dane ubezpieczonego o podstawach wymiaru składek – k. nienumerowane akt ubezpieczeniowych; umowa pośrednictwa z agencją nieruchomości z 17.02.2015 r. zawarta przez ubezpieczoną – k. 23 akt sprawy; pełnomocnictwa płatnika do reprezentowania z 20.01.2015 r. – k. 27 i 32; umowa o wykonanie strony www z 01.02.2015 r. – k. nienumerowane akt ubezpieczeniowych; umowa z biurem (...) z 02.01.2015 r. – k. nienumerowane akt ubezpieczeniowych; zeznania ubezpieczonej oraz płatnika - protokół rozprawy z dnia 04.02.2016 r. wraz z nagraniem CD – k. 154-156 akt sprawy oraz protokół rozprawy z dnia 19.04.2016 r. wraz z nagraniem CD- k. 186-189 akt sprawy; zeznania świadka M. B. - protokół rozprawy z dnia 04.02.2016 r. wraz z nagraniem CD – k. 154-156 akt sprawy; zeznania świadków: Ł. D., D. G., I. K., A. W. - protokół rozprawy z dnia 19.04.2016 r. wraz z nagraniem CD- k. 186-189 akt sprawy;

Przed zgłoszeniem ubezpieczonej przez płatnika jako osoby współpracującej, płatnik na przestrzeni okresu od maja do grudnia 2014 r. osiągał dochód średnio 3.103 zł miesięcznie. Natomiast od stycznia 2015r. tj. po zgłoszeniu żony jako współpracującej osiągał na przestrzeni okresu styczeń – wrzesień 2015 r. dochody średnio 1.154 zł miesięcznie.

Dowód: zestawienie dochodów za okres od maja do grudnia 2014 r. sporządzone przez płatnika – k. 131 akt sprawy; zestawienie dochodu za okres od stycznia do września 2015 r. obliczone wg wzoru księgi –k. 141 akt sprawy;

Od 23.04.2015 r. ubezpieczona korzystała ze zwolnienia lekarskiego w związku z z ciążą.

W okresie od zgłoszenia ubezpieczonej jako osoby współpracującej do momentu korzystania przez nią ze zwolnienia lekarskiego, ubezpieczona zajmowała się także sprawowaniem opieki nad małoletnim synem.

Okoliczności bezsporne, a nadto: zeznania ubezpieczonej - protokół rozprawy z dnia 04.02.2016 r. wraz z nagraniem CD – k. 154-156 akt sprawy oraz protokół rozprawy z dnia 19.04.2016 r. wraz z nagraniem CD- k. 186-189 akt sprawy;

Płatnik w spornym okresie nie zatrudniał żadnych pracowników. Nie zatrudnił również żadnego pracownika w celu zastąpienia żony w okresie korzystania przez nią ze zwolnienia lekarskiego, a następnie urlopu macierzyńskiego.

okoliczność niesporna

Za okres od dnia 23.04.2015 r. do 06.08.2015 r. ubezpieczona zgłosiła do pozwanego wnioski o wypłatę zasiłku chorobowego.

okoliczność bezsporna

Zaskarżoną w sprawie decyzją nr 70/2015 z dnia 28.07.2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. stwierdził, iż ubezpieczona jako osoba współpracująca z płatnikiem składek T. L., prowadzącym działalność gospodarczą, nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od 19.01.2015 r.

dowód: decyzja pozwanego z 28.07.2015 r. o ustaleniu nieistnienia obowiązku ubezpieczeń – k. nienumerowane akt ubezpieczeniowych

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, w tym aktach ubezpieczeniowych, których prawdziwość nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do kwestionowania ich wiarygodności z urzędu. Ustalenia faktyczne Sąd poczynił w oparciu o dokumentację dostarczoną przez strony. Dowód z dokumentów zgromadzonych w sprawie w zakresie w jakim posłużyły do ustalenia stanu faktycznego Sąd uznał za w pełni wiarygodny, gdyż dokumenty te nie budziły żadnych wątpliwości i nie były przez strony kwestionowane.

Stan faktyczny Sąd ustalił również na podstawie zeznań płatnika i ubezpieczonej, a także świadków M. B., Ł. D., D. G., I. K. oraz A. W.. W ocenie Sądu zeznania w/w osób zasługują co do zasady na walor wiarygodności. Natomiast zeznania płatnika i ubezpieczonej zasługiwały na wiarygodność wyłącznie w zakresie, w jakim posłużyły do dokonania ustaleń w sprawie, w pozostałym zakresie nie znalazły zdaniem Sądu potwierdzenia w materiale dowodowym.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołania płatnika T. L. niezasługiwało na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania było dokonanie weryfikacji trafności zawartego w spornej decyzji rozstrzygnięcia w zakresie stwierdzenia braku podstaw do podlegania przez ubezpieczoną ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu w spornym okresie w oparciu o przepisy ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121 ze zm.), dalej: ustawa systemowa.

Na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd uznał stanowisko pozwanego organu rentowego za prawidłowe.

Z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy systemowej wynika, że obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu i rentowym podlegają osoby prowadzące pozarolniczą działalność oraz osoby z nimi współpracujące.

W myśl art. 8 ust. 11 tej ustawy za osobę współpracującą z osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność uważa się małżonka, dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione, rodziców, macochę, ojczyma oraz osoby przysposabiające, jeżeli pozostają z nimi we wspólnym gospodarstwie domowym i współpracują przy prowadzeniu

tej działalności. Jeżeli kryteria określone dla osób współpracujących spełnia pracownik, to dla celów ubezpieczeń społecznych jest traktowany jak osoba współpracująca (art. 8 ust. 2 ustawy systemowej).

Ponadto, stosownie do treści art. 12 ust. 1 ustawy systemowej, obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Natomiast według art. 13 pkt 5 tej ustawy obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby współpracujące od dnia rozpoczęcia współpracy przy prowadzeniu pozarolniczej działalności lub wykonywaniu umowy agencyjnej albo umowy zlecenia do dnia zakończenia tej współpracy.

W zakresie wyliczania podstawy wymiaru składek należy wskazać, iż w myśl art. 18 ust. 8 tejże ustawy podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 5, stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 60 % prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek, ogłoszonego w trybie art. 19 ust. 10 na dany rok kalendarzowy. Składka w nowej wysokości obowiązuje od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia danego roku.

W niniejszej sprawie okolicznością bezsporną był fakt, iż płatnik składek i ubezpieczona pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym, razem wychowują dzieci i wspólnie dysponują majątkiem dorobkowym, co wynika ze złożonych przez nich zeznań.

Kwestią sporną poddaną ocenie Sądu Okręgowego było więc jedynie ustalenie, czy stosunek prawny łączący płatnika i ubezpieczoną w okresie od 19.01.2015 r. spełniał kryterium uznania go za „współpracę przy prowadzeniu działalności gospodarczej”. W związku z powyższym konieczne było w niniejszej sprawie zweryfikowanie ustaleń faktycznych poczynionych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w trakcie kontroli zakończonej zaskarżoną decyzją stwierdzającą, że ubezpieczona nie podlega ubezpieczeniom społecznym w w/w okresie jako osoba współpracująca przy prowadzeniu działalności gospodarczej przez męża T. L..

W tym miejscu wskazać należy, iż mając na względzie specyfikę postępowania w sprawach ubezpieczeń społecznych oraz fakt, iż w niniejszej sprawie pomiędzy skarżącymi a organem ubezpieczeń społecznych powstał spór dotyczący obowiązku ubezpieczeń społecznych – Sąd Okręgowy uznał, że przy rozstrzygnięciu niniejszej sprawy zasadnicze znaczenie winna znaleźć zasada wyrażona w art. 232 k.p.c. Zgodnie z treścią tego przepisu strona jest obowiązana wykazać dowodami zasadność zgłoszonych przez nią twierdzeń. Ten, kto powołując się na przysługujące mu prawo, żąda czegoś od innej osoby, obowiązany jest udowodnić fakty (okoliczności faktyczne) uzasadniające to żądanie, ten zaś, kto odmawia uczynienia zadość żądaniu, a więc neguje uprawnienie żądającego, obowiązany jest udowodnić fakty wskazujące na to, że uprawnienie żądającemu nie przysługuje.

Zgodnie bowiem z treścią art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Sama zasada skonkretyzowana w art. 6 k.c., jest jasna. Ten, kto powołując się na przysługujące mu prawo, żąda czegoś od innej osoby, obowiązany jest udowodnić fakty (okoliczności faktyczne) uzasadniające to żądanie, ten zaś, kto odmawia uczynienia zadość żądaniu, a więc neguje uprawnienie żądającego, obowiązany jest udowodnić fakty wskazujące na to, że uprawnienie żądającemu nie przysługuje (Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga pierwsza, część ogólna. Stanisław Dmowski i Stanisław Rudnicki, Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis, Warszawa 2005 r., wydanie 6).

Przenosząc powyższą regułę na grunt niniejszej sprawy przyjąć należy, iż płatnik- zaprzeczając twierdzeniom organu rentowego, który na podstawie przeprowadzonego postępowania kontrolnego dokonał niekorzystnych dla ubezpieczonej ustaleń, winien był w postępowaniu przed Sądem nie tylko podważyć trafność poczynionych w ten sposób ustaleń dotyczących obowiązku ubezpieczeń społecznych, ale również, nie ograniczając się do polemiki z tymi ustaleniami, wskazać na okoliczności i fakty znajdujące oparcie w materiale dowodowym, z których możliwym byłoby wprowadzenie wniosków i twierdzeń zgodnych z jego stanowiskiem reprezentowanym w odwołaniu od decyzji.

W ocenie Sądu Okręgowego z powyższego obowiązku skarżący nie wywiązał się w stopniu umożliwiającym uznanie jego twierdzeń i zarzutów za udowodnione. Zdaniem Sądu Okręgowego, płatnik za pomocą przedłożonych

dokumentów oraz zeznań własnych, zeznań ubezpieczonej oraz zawnioskowanych świadków nie zdołał obalić ustaleń dokonanych przez pozwanego, sprowadzających się do przyjęcia, że zgłoszenie ubezpieczonej do ubezpieczeń społecznych od dnia 19.01.2015 r. było zawarte wyłącznie w celu zapewnienia ubezpieczonej wysokich przyszłych świadczeń z ubezpieczeń społecznych w związku z ciążą (zasilek chorobowy i macierzyński).

W ramach utrwalonego stanowiska judykatura przyjmuje, że cechami konstytutywnymi pojęcia "współpraca przy działalności gospodarczej", o której mowa w art. 8 ust. 11 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.) są występujące łącznie: a) istotny ciężar gatunkowy działań współpracownika, które nie mogą mieć charakteru wtórnego, b) bezpośredni związek z przedmiotem działalności gospodarczej, c) stabilność i zorganizowanie oraz d) znaczący czas i częstotliwość podejmowanych prac (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 stycznia 2009 r., II UK 134/08; podobnie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2010 r., II UK 315/09). W uzasadnieniu drugiego ze wskazanych wyroków Sąd Najwyższy stwierdził, iż zgodnie ze słownikiem języka polskiego współpraca oznacza pracę wykonywaną wspólnie z kimś innym; działalność prowadzoną wspólnie; działanie wraz z innymi w ramach jednego przedsięwzięcia; branie udziału w zbiorowej pracy. Z wykładni literalnej wynika zatem, iż termin współpraca przy prowadzeniu działalności, którym operuje art. 8 ust. 11 ustawy systemowej zakłada, że współpracujący ma istotny wpływ na tę działalność. Wartość działania w ramach współpracy musi być także znacząca. Nie bez przyczyny stawiano w literaturze wymaganie, by odnosić ową współpracę i jej wartość do zysku przedsięwzięcia gospodarczego, prowadzonego przez małżonka (por. Z. Myszka, glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 września 1994, II UZP 27/94, PiZS 1995 nr 5, s. 74-82). Z terminem współpraca wiąże się także cecha stałości, w sensie stabilności ekonomiczno - zawodowej osoby zainteresowanej. Ważne jest istnienie pewnego związania z pracą wykonywaną w ramach współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej. Zasadne jest też przyjęcie, że wykonywana przez osoby współpracujące działalność powinna charakteryzować się zorganizowaniem i pewną ciągłością. Nie może zatem stanowić w sensie prawnym współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej sporadyczne, podejmowane okazjonalnie, zajmujące nikłą ilość czasu wystawianie faktur, czy wydawanie ad hoc (gdy nie ma pracownika) towaru. Znaczenie gospodarcze, organizacyjne i stabilność takich działań są znikome i nie kwalifikują się do oceny, iż w sensie prawnym dochodzi do "współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej". Stwierdzić należy, że za współpracującego przy prowadzeniu działalności pozarolniczej można uznać tylko taką osobę, która na rzecz tej działalności wykonuje prace takiego rodzaju, rozmiaru i częstotliwości, że mają one wymiar ekonomiczny i organizacyjny na tyle istotny, iż mogą być postrzegane jako współpraca przy prowadzeniu tej działalności.

Za współpracę przy prowadzeniu działalności gospodarczej powodującą obowiązek ubezpieczeń emerytalnego i rentowych uznać należy taką pomoc udzieloną przedsiębiorcy przez jego małżonka, która ma charakter stały i bez której stanowiące majątek wspólny małżonków dochody z tej działalności nie osiągałyby takiego pułapu, jaki zapewnia ich współdziałanie przy tym przedsięwzięciu.). Takie rozumienie współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej odpowiada bowiem celom ustawy systemowej wyrażającym się przymusem ubezpieczenia, na zasadzie równości, wszystkich zarobkujących własną pracą (niezależnie od podstawy jej świadczenia) (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 28 lutego 2012 r., III AUa 1581/11, w którym Sąd Najwyższy wprost odniósł się do w/w wyroku ze sprawy II UK 286/07; podobnie wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 27 września 2012 r., III AUa 445/12). Jak wskazał zaś w w/w orzeczeniu Sąd Apelacyjny w Gdańsku, z wykładni literalnej wynika zatem, iż termin współpraca przy prowadzeniu działalności, którym operuje art. 8 ust. 11 ustawy systemowej, zakłada, że współpracujący ma istotny wpływ na tę działalność. Wartość działania w ramach współpracy musi być znacząca.

Ocena, czy w konkretnej sytuacji pomoc świadczona przez małżonka może być uznawana za współpracę w rozumieniu art. 8 ust. 11 ustawy z 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, stanowiącą w myśl art. 6 ust. 1 pkt 5 tej ustawy podstawę do objęcia tej osoby obowiązkowymi ubezpieczeniami: emerytalnym i rentowymi, wymaga uprzednich ustaleń faktycznych co do charakteru i rodzaju tych czynności (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2008 r., II UK 286/07).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, stwierdzić należy że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw do przyjęcia, że współpraca ubezpieczonej M. L. przy prowadzeniu działalności

gospodarczej realizowała wskazane powyżej wymagania w zakresie jej istotności, a w konsekwencji, że M. L. posiadała tytuł do objęcia jej ubezpieczeniami społecznymi.

Niesporne w sprawie było również, iż płatnik składek od 2001 r. prowadzi działalność gospodarczą w zakresie rehabilitacji medycznej i usług fizjoterapeutycznych. Swoje kwalifikacje podniósł w 2005 r., przy czym dopiero w styczniu 2015 r., jak twierdził, postanowił dokonać rozszerzenia prowadzonej dotychczas działalności o rehabilitację funkcjonalną i zabiegi fizykoterapeutyczne wykorzystując nabyte w 2005 r. uprawnienia. Twierdził przy tym, że w związku z tą zmianą dokonał m.in. zmiany formy opodatkowania działalności, zawarł umowę z biurem rachunkowym, któremu powierzył rozliczanie należności z faktur oraz należności podatkowych i z tytułu ubezpieczeń, zawarł umowę z programistą w celu stworzenia strony internetowej reklamującej jego usługi, podjął działania w zakresie nabycia samochodu służbowego w drodze leasingu oraz dokonał zgłoszenia swojej żony – M. L. – jako osoby współpracującej w prowadzeniu jego działalności gospodarczej od 19.01.2015 r.

Analiza stanu sprawy wskazuje natomiast na to, iż płatnik pomimo deklarowanego rozszerzenia działalności od stycznia 2015 r., faktycznie nie zmienił sposobu jej prowadzenia, częstotliwości i miejsca świadczenia swoich usług. Zmiana profilu działalności oznaczana przy tym zdaniem płatnika zwiększenie obciążenia pracą i wynikającą z tego konieczność współpracy z inną osobą. Zdziwienie w związku z tym budzi to, że płatnik przekazał część obowiązków związanych z „administracyjno – rozliczeniową” sferą prowadzenia działalności biura księgowemu, pozostawiając sobie wyłącznie obowiązek bieżącego dostarczania dokumentów rozliczeniowych (przy czym nie sposób nie wspomnieć, iż biuro to znajdowało się w bliskiej odległości od miejsca zamieszkania płatnika). Tak więc, w ocenie Sądu Okręgowego okoliczność powyższa pozwala na postawienie tezy, iż de facto płatnik składek prowadził swoją działalność w sposób tożsamy, zarówno przed rozszerzeniem działalności, jak i po. Nadal bowiem świadczył usługi w miejscu zamieszkania pacjentów, co wiązało się również z dojazdem do nich, prowadził harmonogram wizyt, nadal musiał dokonywać związanych z należnościami za wizyty rozliczeń podatkowych. Wszystkie natomiast działania mające wpływ na rozwój jego działalności jak np. zawarcie umowy z biurem rachunkowym, umowy o stworzenie strony internetowej, założenie konta firmowego podejmował – jak wynika ze zgromadzonego materiału dowodowego – samodzielnie, na co wskazują chociażby złożone przez niego podpisy na w/w dokumentach. Nie można także abstrahować od faktu, że wszystkie te czynności mają charakter jednorazowy.

Czynności podejmowane przez M. L. związane z działalnością jej męża miały okazjonalny i zupełnie sporadyczny charakter (okazjonalne rozmowy z pracownikami biura rachunkowego w drobnych de facto kwestiach związanych z fakturami, kontakty z pracownikami banku, którzy byli współpracownikami ubezpieczonej w okresie jej ostatniego zatrudnienia, uczestniczenie w spotkaniach programistą realizującym stronę internetową działalności płatnika będącym prywatnie sąsiadem płatnika i ubezpieczonej) – w związku z czym brak jest podstaw do przyjęcia, iż ubezpieczona uczestniczyła w działalności męża w zakresie i w wymiarze, który pozwalałby na uznanie jej za osobę współpracującą w rozumieniu art. 8 ust. 11 ustawy systemowej.

Niewątpliwie w spornym okresie skarżąca nie posiadała innych tytułów do objęcia ubezpieczeniem społecznym – co ma znaczenie w sprawie niniejszej. Uprzednio zaś, jak wynika z materiału dowodowego, była zatrudniona przed 2012 r. w banku, następnie w tym samym roku urodziła dziecko, później korzystała z zasiłku macierzyńskiego, po czym była zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoba bezrobotna do 2015 r., przy czym w ostatnim okresie bez prawa do zasiłku.

W ocenie Sądu nie zostało to tożsamość wykazane to, aby działania jakie podejmowała ubezpieczona, miały dostrzegalne znaczenie dla działalności prowadzonej przez płatnika. Nieprzekonywujące dla Sądu są argumenty odwołującego i ubezpieczonej, jakoby w związku z rozszerzeniem działalności płatnika, nagle pojawiła się potrzeba nawiązania prawnej współpracy między małżonkami w celu dalszego prowadzenia tej działalności, gdyż płatnik sam nie był w stanie czynić. Podnoszona przy tym wielokrotnie przez odwołującego kwestia zmiany formy opodatkowania działalności nie ma znaczenia, zmiana sposobu rozliczenia nie stanowi uzasadnienia do zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego innej osoby. Nasuwa się wręcz wniosek, iż płatnik w celu właśnie stworzenia możliwości

dokonania zgłoszenia swojej żony do ubezpieczenia społecznego jako osoby współpracującej, zmienił formę rozliczeń podatkowych działalności.

Jakkolwiek z zeznań świadków wynika, iż w pewnym zakresie ubezpieczona uczestniczyła w „prowadzeniu spraw męża” związanych z jego działalnością, to jednak nie można abstrahować od tego, iż pozostają oni w relacjach małżeńskich – wspólnie zamieszkują, wychowują dzieci i prowadzą wspólne gospodarstwo domowe, tym samym za w pełni naturalne uznać należy wzajemne niesienie sobie przez tychże małżonków pomocy w codziennych sprawach. Fakt incydentalnego uczestniczenia przez ubezpieczoną w spotkaniach „biznesowych” jej męża – związanych z założeniem konta firmowego, założeniem strony internetowej, czy związanych z dostarczaniem dokumentacji do biura księgowego (które kompleksowo świadczy usługi z zakresu księgowości), jak również zasięganie podstawowych informacji w urzędach, bankach czy u usługodawców, daje podstawy do uznania tegoż działania ubezpieczonej za mieszczące się w zakresie wsparcia małżonka (płatnika) w jego przedsięwzięciu, zapewniającym de facto jedyne dochody rodziny, nie zaś za stałe i istotne działania osoby współpracującej przy prowadzeniu działalności gospodarczej.

Nie sposób również pominąć okoliczności, iż wielokrotnie akcentowana przez odwołującego i ubezpieczoną okoliczność współuczestniczenia ubezpieczonej w ustalaniu warunków i podpisaniu umowy leasingowej samochodu wynikała głównie z tego, iż z racji wspólności majątkowej małżeńskiej ponosiła ona współodpowiedzialność majątkową. Dlatego też uczestnictwa ubezpieczonej przy tychże czynnościach nie należy poczytywać za coś szczególnego i stricte związanego z jej współpracą przy prowadzeniu działalności, lecz wynikającą z majątkowych relacji małżeńskich. Innymi słowy, nawet gdyby ubezpieczona nie posiadała statusu osoby współpracującej, to też musiałaby być obecna przy zawieraniu umowy leasingu właśnie z racji współodpowiedzialności majątkowej.

Zwrócić dalej należy uwagę, iż twierdzenia o istotnym znaczeniu działań podejmowanych przez ubezpieczoną przy prowadzeniu działalności płatnika, za jakie odwołujący oraz ubezpieczona uznawali m.in. negocjowanie warunków umowy leasingowej i jej zawarcie, które do czynności miały miejsce w maju i czerwcu 2015 r., powodują dysonans z faktem korzystania przez ubezpieczoną ze zwolnienia lekarskiego już od kwietnia 2015 r. Nasuwa się tu raczej wniosek o faktycznej niemożliwości aktywnego działania ubezpieczonej przy tych czynnościach z racji jej stanu zdrowia wymagającego korzystania ze zwolnienia lekarskiego.

Godzi się również wspomnieć, iż kontakt ubezpieczonej z pracownikami banku (...), do których zwracała się w celu uzyskania informacji o warunkach założenia firmowego konta bankowego dla męża, wiązał się głównie z tym, iż pracownicy ci byli w latach ostatniego zatrudnienia ubezpieczonej, tj. ok. 2012 r., jej współpracownikami i nadal pozostawała z nimi w kontaktach koleżeńskich. Kardynalne znaczenie w tych okolicznościach miały zatem jej doświadczenie w bankowości, wiedza i znajomości z pracownikami banku, z którego oferty skorzystał ostatecznie płatnik, nie zaś relacje biznesowe, w których występowała ona jako osoba współpracująca. Za naturalne i mieszające się we wspólnocie małżeńskiej należy uznać wspieranie działalności współmałżonka przy wykorzystaniu swoich znajomości.

Nie sposób również pominąć tego, iż poziom przychodów płatnika z działalności przed zgłoszeniem i po zgłoszeniu ubezpieczonej do ubezpieczeń nie uzasadnia twierdzenia, iż współpraca ubezpieczonej przy prowadzeniu działalności płatnika miała przełożenie na większy rozmach tej działalności i generowała większe dochody. Zwrócić należy uwagę, iż jak wynika z zestawień obrazujących dochody z działalności, przygotowane przez samego płatnika, średnie miesięczne jego dochody przed styczniem 2015 r. (tj. przez włączeniem ubezpieczonej do współpracy przy prowadzeniu działalności) oscylowały w granicach ok. trzech tysięcy złotych natomiast średnie dochody z działalności w 2015 r. nie osiągały nawet połowy tej kwoty miesięcznie. Tym samym nie sposób przyjąć, iż pomoc ubezpieczonej, przyczyniała się do zwiększenia dochodów płatnika w spornym okresie.

Wskazać nadto należy, iż w miesiącu zgłoszenia ubezpieczonej do ubezpieczeń jako osoby współpracującej, co płatnik uzasadniał poszerzeniem zakresu swojej działalności, nie poczynił on w istocie żadnych inwestycji. Jedyna taka okoliczność związana jest z zawarciem umowy leasingu samochodu służbowego, co miały miejsce dopiero w czerwcu

2015 r., długo po zgłoszeniu ubezpieczonej do ubezpieczenia i bezspornie już w okresie korzystania przez nią ze zwolnienia lekarskiego.

Odnosząc się natomiast do kwestii rzekomego prowadzenia przez ubezpieczoną kalendarza wizyt pacjentów płatnika (ich rejestracji), nie sposób przyjąć, iż przedłożona do akt sprawy kopia kalendarza stanowiła dowód współdziałania ubezpieczonej od stycznia 2015r. Zdaniem Sądu zasadnie można przypuszczać, że ubezpieczona zajmowała się odbieraniem telefonów od pacjentów także i we wcześniejszym okresie – z racji niewykonywania pracy zawodowej i pełnej dyspozycyjności. Należy przy tym podkreślić, iż analiza wspomnianego kalendarza wskazuje, że średnio czas pracy płatnika w ciągu dnia wynosił 4-6 godzin i obejmował 2 – 4 wizyty (jak wskazał płatnik jedna wizyta zajmowała maksymalnie dwie godziny), a w niektóre dni występowały pojedyncze wizyty lub nie było ich w ogóle. Zatem harmonogram pracy płatnika pozwalał mu w ocenie Sądu na załatwianie również innych spraw związanych z działalnością, takich jak dostarczanie do pobliskiego biura rachunkowego dokumentów niezbędnych do rozliczenia należności podatkowych i ubezpieczeniowych, odbywania spotkań z programistą przygotowującym stronę internetową reklamującą jego usługi, z pracownikami banków oraz leasingodawcami. Zasady doświadczenia życiowego nie pozwalają na przyjęcie, iż płatnik poza odbywaniem wizyt u pacjentów, swój wolny czas poświęcał wyłącznie na doksztalcenie się i nabywanie nowych umiejętności.

Nie wykazane zostało nadto, iż płatnik od stycznia 2015 r. świadczył usługi również w swoim mieszkaniu, gdzie rzekomo miał wydzieloną do tego powierzchnię, a ubezpieczona pomagała mu m.in. poprzez przygotowanie stanowiska pracy i uporządkowaniu go po zabiegach. Odwołujący pomimo zaoferowania wielu dowodów, nie zawnioskował żadnego świadka, który poświadczył by fakt korzystania z usług płatnika właśnie w jego prywatnym mieszkaniu. Natomiast jak zeznał - opierając się na swojej wiedzy świadek M. B., będący bliskim sąsiadem odwołującego, odwołujący nie świadczył w miejscu zamieszkania usług, tylko u klientów.

W zakresie zaś dokumentów w postaci kart pacjenta opisujących przebieg leczenia, Sąd nie dał wiary, że prowadził je ubezpieczona. Skoro płatnik odbywał wizyty wyjazdowe u pacjentów to oczywistym jest, że karty pacjentów były wypełniane podczas tych spotkań, kiedy na bieżąco rehabilitant może ocenić stan jego zdrowia.

Odnosząc się do załączonych do odwołania dokumentów w postaci faktur z działalności płatnika, Sąd uznał, iż nie stanowią one miarodajnych dowodów na świadczenie przez ubezpieczoną działalności w ramach współpracy. Po pierwsze odnieść się chociażby należy do zapisów postanowień umowy zawartej przez płatnika z biurem rachunkowym, gdzie w §3 pkt. d umowy wyraźnie określono, że to płatnik - „zleceniodawca zobowiązany jest do potwierdzenia własnym podpisem zapłaty zobowiązania wynikającego z faktury lub innego dokumentu” (§3 pkt d umowy). Tak więc to płatnik, nie tylko jest stroną umowy z biurem, ale również wykonawcą obowiązków z niej wynikających. Samo zaś sporadyczne kontaktowanie się z pracownikami biura, czy sprawdzanie treści faktury przez ubezpieczoną, która - jak wskazywał płatnik – miała się dopiero przyuczać do prowadzenia tego typu spraw, co więcej w sytuacji korzystania z kompleksowych usług biura rachunkowego przez płatnika, nie pozwala na przyjęcie, iż działania jej miały istotne znaczenie dla tej działalności i faktycznie wymagały od niej takiego zaangażowania. Na marginesie jedynie Sąd pragnie zwrócić uwagę, iż z przedłożonych faktur wnioskować należy, iż jakkolwiek płatnik ponosił określone koszty związane z działalnością, to niemniej jednak miały on niewielki zakres – w aktach widnieje bowiem wyłącznie jedna faktura za prześcieradła i pokrycia podglówek, jedna faktura za usługę wymiany kabla i klawisza „sondy Terapus IR”, zaś w dużej mierze faktury te dotyczyły natomiast zakupu oleju napędowego, jak się zdaje do samochodu płatnika.

Mając na uwadze powyższe, przedstawiony przez skarżącego materiał dowodowy, zgromadzony w aktach sprawy i aktach ubezpieczeniowych, pozwala na przyjęcie, iż bardzo sporadycznie i de facto incydentalnie, w pojedynczych przypadkach ubezpieczona współpracowała z mężem przy prowadzeniu przez niego działalności gospodarczej, które to działania należy kwalifikować należy jako pomoc współmałżonkowi.

Zgłoszenie zaś ubezpieczonej z podstawą wymiaru składek, przewyższającą w znacznym stopniu podstawy wymiaru płatnika, w sytuacji gdy to jego praca – wykonywana zgodnie z nabytymi kwalifikacjami i wieloletnim doświadczeniem

oraz cechująca się ciągłością i stałością na rynku – jest zabezpieczeniem bytu rodziny, jest nielogiczne i sprzeczne z zasadami doświadczenia życiowego. Ewentualna bowiem choroba płatnika uniemożliwiająca świadczenie przez niego usług spowodowałaby istotny uszczerbek w dochodach rodziny. Skoro małżonkowie chcieli zabezpieczyć byt rodziny na wypadek nieprzewidywalnych zdarzeń, to konsekwentnie powinni byli podnieść podstawę wymiaru składki za płatnika. Za całkowicie osobliwe należy uznać tu wyjaśnienie M. L., że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne jej męża nie została podniesiona, bo „mąż nie chodzi na zwolnienia”. Choroba i związana z tym niezdolność do świadczenia usług, a w konsekwencji spadek dochodów z działalności, nie są zdarzeniami zależnymi od czyjejkolwiek woli. Właśnie dlatego na wypadek wystąpienia tego rodzaju zdarzeń zawiera się umowy ubezpieczenia lub w określonych przepisami ramach podlega się ubezpieczeniu z mocy ustawy.

Podsumowując - w ocenie Sądu Okręgowego stwierdzić należało, iż tak ze względu na rodzaj wykonywanych czynności, jak i faktyczny ustalony przez Sąd rozmiar tej pracy nie można uznać, ażeby ubezpieczona spełniała kryterium współpracy przy prowadzonej przez jej męża działalności w rozumieniu art. 8 ust. 11 ustawy systemowej. Działania podejmowane przez M. L. nie miały istotnego wpływu na działalność płatnika, stanowiły czynności incydentalne i marginalne. Zasadnie przy tym można skonstatować, że niewątpliwie także bez współpracy ubezpieczonej dochody z działalności płatnika osiągałyby ten sam pułap. Wpływ ubezpieczonej na działalność męża był nikły. Nie były to bowiem prace takiego rodzaju, rozmiaru i częstotliwości, aby miały one wymiar ekonomiczny i organizacyjny na tyle istotny, iż mogłyby być postrzegane, jako współpraca przy prowadzeniu działalności.

W związku z powyższym Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oraz przywołanych przepisów orzekł jak w punkcie 1 sentencji wyroku, oddalając odwołanie.

W punkcie 2 wyroku Sąd, kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c. w związku z § 2 ust. 1 i 2 w związku z § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (U. 2015.08.01 ze zm.), zgodnie z wnioskiem pozwanego organu zawartym w odpowiedzi na odwołanie, zasądził od płatnika składek T. L. na rzecz organu kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego pozwanego, zasądzając je w stawce minimalnej, biorąc pod uwagę rodzaj i stopień zawłości sprawy, nakład pracy pełnomocnika oraz jego wkład pracy w przyczynienie się do wyjaśnienia sprawy i dokonania jej rozstrzygnięcia.

SSO Ewa Piotrowska